

AKRINAR

İngilizce

HALKEVİ

Sayı : 36

Haziran 1939

Yıl : 4

1934

Kemal

İntişarı geciken (AKPINAR) bu
nüshasını Ebedî Şef ATATÜRK'ÜN
mukaddes hatırasına ithaf ediyor.

ИЗДАНИЕ 1923 ГОДА
ПЕРВОЕ ИЗДАНИЕ
В М. ТАТ. КНИЖ. ИЗД-ВО

AKPINAR

NİĞDE HALKEVİ DERGİSİ

İNÖNÜ'NÜN BEYANNAMESİ

Büyük Türk Milletine :

Bütün ömrünü hizmetine vakfettiği sevgili milletin ihtiram kolları üstünde Ulu Atatürk'ün fanî vücudu istirahat yerine tevdi edilmiştir. Hakikatle yattığı yer, Türk milletin onun için aşk ve iftiharla dolu olan kahraman ve vefat göğsüdür.

Atatürk, tarihte uğradığımız en zalim ve haksız illiham gününde meydana atılmış, Türk milletin mâsum ve haklı olduğunu iddia ve ilân etmiştir. İlk önce ehemmiyeti kavranmamış olan gür sesi, aslâ yıpranmayan bir kuvvetle nihayet bütün cihanın şuuruna nüfuz etmiştir.

En büyük zaferleri kazandıktan sonra da Atatürk, ömrünü, yalnız Türk milletin haklarını, insaniyete ezeli hizmetlerini ve tarihe hâketliği meziyetlerini ispat etmekle geçirmiştir. Milletin büyüklüğüne, kudretine, faziletine, medeniyet istidadına ve mükellef olduğu insaniyet vazifelerine sarsılmaz itikadı vardı. « Ne mutlu Türküm diyene » dediği zaman, kendi engin ruhunun, hiç sönmiyen aşkını en manâllı bir surette hulâsa etmişti.

Fena zihniyet ve idare ile geri bırakılmış Türk cemiyetini, en kısa yoldan

insanlığın en mükâmil ve en temiz zihniyetleriyle mücehhez modern bir devlet haline getirmek, onun başlıca kaygusu olmuştur. Teşkilâtı Esasîyemiz de ve bugün bütün vatandaşların vicdanlarında yerleşmiş olan lâik, milliyetçi, halkçı, inkılâpçı, devletçi, cümuriyet, bize bütün evsafıyla Atatürk'ün en kıymetli emanetidir.

Üfakündenberi Atatürk'ün aziz adı ve hâtrası, bütün halkımızın en candan duygularıyla sarılmıştır. Memleketimizin her köşesinde ve bütün milletçe kendisine gösterdiğimiz samimî bağlılık, devlet ve milletimiz için kudret ve vefanın belâğ misalidir. Türk Milletin aziz Atatürk'e gösterdiği sevgi ve saygı, onun için Atatürk gibi bir evlât yetiştirebilir bir kaynak olduğunu bütün dünyaya göstermiştir.

Atatürk'e tazim vazifemizi ifa ettiğimiz bu anda, halkımıza kalbimden gelen şükran duygularımı ifade etmeyi, ödenmesi lâzım bir borç saydım.

Milletler arasında kardeşçe bir insanlık hayatı Atatürk'ün en kıymetli ideal idi. Bütün dünyada ölümünün gördüğü ihtiramı, insanlığın âtisi için ümit verici bir müjde olarak selâmlarım. Bu sözlerim, yazıları ve toprağımızda

BÜYÜK ÖLÜNÜN CENAZE TÖRENİ GÜNÜ NİĞDEDE SÖYLENEN NUTUKLAR

Ankarada Büyük Ölünün cenaze töreni yapılırken onun manevî huzurunda bütün Niğde büyük bir huşu ile eğilmiştir. Oğünşü törende irad edilen nutuklardan ikisini okurlarımıza sunuyoruz.

Ortaokul Direktörü Fehmi Okan'ın Nutku

Yas ve matemî büyük asil yurddaşlar!
Günlerdir gözlerimiz ağlamaktan, kalblerimiz iztiraptan görmez ve duymaz oldular. Biz ağlıyoruz; Atamızdan öksüz kaldık diyel. Türk dünyası ağlıyor; soyumun büyük evlâdını kaybettim diyel. ve bütün bir cihan ağlıyor; en büyük insan yer yüzünden göç etti diyel..
Mevsimler sarardı, gökler kara giydi, bulutlar göz yaşı oldu, dağlar yasa büründü; sisler matem yaşmağı oldu başlarına!. Yer yüzünde solmadık renkleme kaldı? keder fırtınalarından harab olmadık gönül mü kaldı? hangi ana yavrusuna böyle ağladı? hangi sevgili eşine böyle göz yaşı döktü?

Aziz yurddaşlar,

şövalye askerleri ve mümtaz şahsiyetleriyle yasınıza iştirâk eden büyük milletlere, Türk milleti adına şükranlarımızın ifadesidir.

*Devletimizin bânisi ve milletimizin fedakâr, sadık hâdimi,
İnsanlık idealinin âşık ve mümtaz siması
Eşsiz kahraman Atatürk!*

*Vatan sana minnettardır.
Bütün ömrünü hizmetine verdiği
Türk Milleti ile beraber senin huzurunda lazim ile eğiliyoruz. Bütün hayatında bize ruhundaki ateşten canlılık verdin. Emin ol, aziz hatıran sönmez meş'ale olarak ruhlarımızı daima ateşli ve uyanık tutacaktır.*

Cümhur Reisi
İsmet İnönü

Felâketimizi yenmek, hıçkırıklarımızla içimizi boşaltmak, onulmaz teessürlerimize göz yaşlarımızı şahit yapmak için, ölümün karşı gelinmez üstünlüğü karşısında acimizden ağlıyoruz, türkün büyük evlâdına, büyük Atamıza, bize veda eden türkün civanmerd evlâdına ağlıyoruz.

Muhterem yurddaşlar,

İnsanlar vardır ki hayatları gibi ölüm de onlara geldiği zaman hiç bir manâ ve derinlik ifade etmez. Bunlar hayatlarında bir nebat gibi bir böcek gibi tek başlarına ve kendi hesaplarına yaşamış insanlardır. Yine insanlar vardır ki hayatları gibi ölüm de onlara geldiği zaman manalaşır, derinleşir, esrara bürünür ve arkalarında bıraktıkları için göz yaşı olur, iztirab olur, şifasız yaşlar ve matemler olur. Bunlar yer yüzüne büyük işler başarmak, insan cemiyetlerini istikametlendirmek, devrimler ve inkılaplar yapmak için gelmiş insanlardır. Bunlar hayatlarında sevilen, ardlarından gidilen; gönülle, imanla kendilerine bağlanılan insanlardır. Hilkat birinci tip insanları yaratmakta nekadar cömert ve eli açık ise ikincileri yer yüzüne, bu fanî âleme göndermekte okadar hasis ve okadar cimridir. Atatürk, tabiat ve hilkatın, yaradılış tarihinden beri insan dünyasına gönderdiği ender ve benzeri pek az dehalardan biriydi. Nasıl hayat onun elinde ve iradesinde hayret ve ibret olan bir harikalar serisi oldu ise, ölümü de bizim için ve bütün bir dünya için bir ikaz, bir manevî derlenme ve bir tefekküre yönelme vesilesi oldu. Onun ölümü fanî olan maddî hayat, la bakî ve lâ-yemut olan menevî hayatın nasıl ayrı ayrı şeyler olduğunu bize bir daha ve kuvvetle anlattı. Atatürk öldü, her canlı mahluk için mukadder ve önlenilmez akibet onu da aramızdan ve başımızdan alıp gördtü.

Arkadaşlar, müteessiriz, ağlıyoruz, iztirabımız tahammül edilmeyecek kadar büyük; fakat ne kalbimizde yarına karşı kırılmış ve eksilmiş bir hayat hamlesi, ne gözlerimizden akan yaşlarda bir yeis ve bedbîni var. Evet fanî olan Atatürk öldü. Fakat onun bakî ve lâ-yemut olan büyük eseri yaşıyor. Atatürk iradesinin, Atatürk dehasının mahsulü olan büyük eser, dünya durdukça Türk milleti ile beraber yaşayacak ve hiç bir zaman ölmeyecektir.

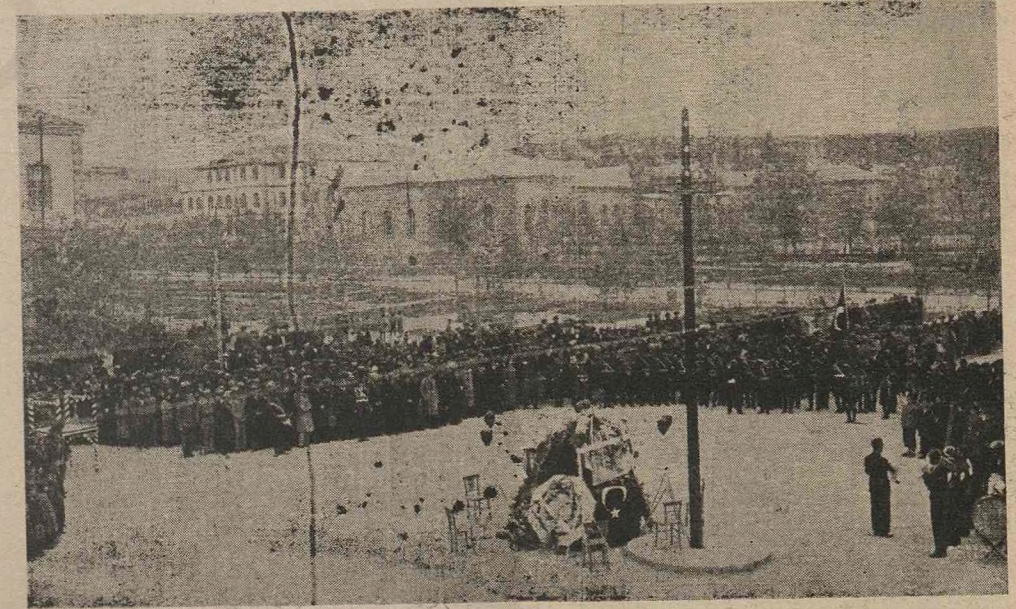
O, bu eserini fırtınalar önünden koşuşan büyük dalgalar gibi bir biri ardınca gelecek bu günkü ve yarınki genç nesle emanet etti.

Türk milleti kendisine emanet edileni muhafaza etmesini çok iyi bilen asil ve necip bir millettir.

Türkün olan her şeyin içinde ve her şeyin başında o vardı. O, bütün ömrünce memleketi için, milleti için çalıştı.

Memleket ve milletin ihtiyaçları ve icapları karşısında her şekle büründü. Onu, Türk milleti en evvel cesur, yüksek seciyeli bir asker olarak tanıdı. O yıllarca ve ilk gençliğinin bütün süreceğine Orduda bir asker olarak, Ordunun başında cesur ve yenilmez bir kumandan olarak çalıştı.

Harp günlerinde onun adı, en batbaht günüllerde bile bir iman ve yaşama bayrağı gibi dalgalandı. Cihan tarihinde bütün hayatınca hiç meğlup olmamış ve daima galip gelmiş bir kumandan ararsanız bunu ancak Türk tarihinde bulabilirsiniz; Bu büyük kumandan, bu bü-

**Ebedî Şefimizin maneyi huzurunda son ihtiram resmini
ifa etmek üzere Cumhuriyet alanındaki Büstünün etrafına
toplananlardan bir kısım**

Türk milleti büyük atasının açtığı, feyizli yolda tekâmül ede ede, olgunlaşa olgunlaşa ebediyete yol alacak ve bu yolculukta onun büyük ve ebedî şefi ATATÜRK olacaktır.

Sayın yurddaşlar!

Atatürk hayatında millete ve o milletin, içinde bir çok Mustafa Kemaller yetişecek olan Türk gençliğine her sahada örneklik ve rehberlik etti.

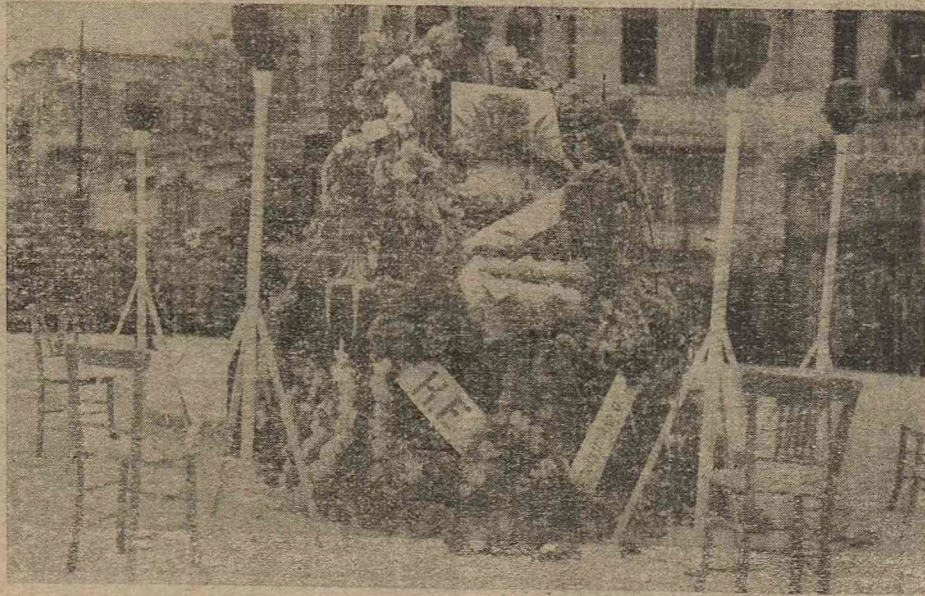
O, bir şey değildi; her şeydi. Bizim olan

yük asker bugün hicranına göz yaşı döktüğümüz Gazi Mustafa Kemaldir.

O yalnız bir asker ve bir kumandan değildi. O, çökmüş, enkaz haline gelmiş köhne bir imparatorluk harabesinden sapasağlam, ilmî ve modern esaslara iptina eden bir devlet kurmasını çok iyi bilen bir devlet adamı idi. Yeni bir devlet mekanızmasının müesseselerini, kanunlarını yapmakta, kurduğu devleti teşkilatlandırmakta büyük bir dirayet ve vukuf sa-

hibi idi .

O, büyük bir inkılabcıydı . Türkiyede, Türk cemiyetinde hakiki reform onunla başladı ve onun devrinde kemale erdi . Türk milleti büyük medeniyet dünyasına onunla girdi . Atatürke kadar şarkın klâsik bir cüz'ü olan Türkiye orta zaman hayatı içtimaiyesinden, orta zaman zihniyetinden onunla kurtuldu . Mantık ve hükümleri zamanla çürümüş, hurafeleşmiş kanunlardan, ruhlari miskinleştiren, insan zekâsını yerinde mihlayan Asyaî telâkkilerden Atatürk kurtuldu . İçten dışa, dıştan içe, kılıktan kıyafete, taassuptan ruha her türlü insanî ve içtimai inkılapları bize Atatürk idrâk ettirdi . Kadın hürriyetini, Dil istiklâlini, Tarih asalet ve kaynağını Atatürk buldu .

Ebedî Şefiu manevî varlığını taziz için Büstüne konan geleneklerden ve büstten bir görünüş

O, büyük bir fikir yayıcısı ve büyük bir mürebbi idi . Yaşama çalışma terbiyesinin Türk cemiyeti Atatürkten aldı . Yeni hayatın, yeni zihniyetin istinat ettiği fikirleri onun kadar vuzuh ve aydınlıkla kimse yayamadı, kimse telkin edemedi . Onun en büyük mizaç hususiyati yaz, kış, gece ve gündüz demeden şahsî rahat ve huzurunu terkederek memlekette gezmek, herkesle konuşmak, münakaşa etmek, yapmak istediği işlere ait, işlerin yapılacağı muhitten, halk kütlesinden fikir ve ilham almak,

halk kütlesine fikir ve ilhamı yaymak . Onun nazarında milletin her ferdi büyük bir kıymetli . O, yapacağı her inkılabın ar hatlarını memleketi gezerek, halkla temas ederek onlara sual sorarak, onlardan fikir alarak, onlara fikirler ve kanaatler telkin ederek yaptı . Onun yaptığı her inkılâp memleket ve milletin ifşa edemediği arzuların ve temayüllerin açıklanmasından başka bir şey değildi . Onun, en büyük demokrat vasfı buradan geliyor .

Muhterem yurtdaşlar :

İlhamlarını halktan ve memleketten almış, memleket ihtiyaç ve isteklerine terceman ve cevap olmuş Atatürk'ün yaptığı bütün inkılaplar, onun yarattığı bütün içtimai müesseseler işte bunun için ilelebed yaşayacak ve

Atatürk'ün o eserlerin başında gelen mümtaz ve müstesna mevkii ilelebet Türk kalbinde ve Türk vicdanında kudsiliği muhafaza edecek .

Aziz Ata, bugün fani cesedini terkeden senin kudsî ve büyük ruhuna hitaben yurtdaşlarımızın kalbinden gelen bir dille diyorum :

Büyük Ata, sana ebedî istirahat ve ebedî huzur !..

Nasıl sağlığında hayat yollarında sonuna kadar seninle beraber idisek ve sen bizim başımız olduysen ölümünden sonrada, şimdi de

23 Nisan İlkokulu Baş öğretmeni Hüseyin Ulusoy'un nutku

Yurddaşlar !..

Başınız sağ olsun !..

Bugün Türk milleti, eşsiz ve en büyük evlâdının fanî varlığını kara toprağa armağan ediyor ..

Bugün Türk milleti en büyük Atasını tarihe armağan ediyor .

Bütün Türklük ağlarken bütün insanlık ağlarken, bütün kâinat ağlarken sen mazhariyetlerin en büyüğü ile bahtiyar oluyorsun ..

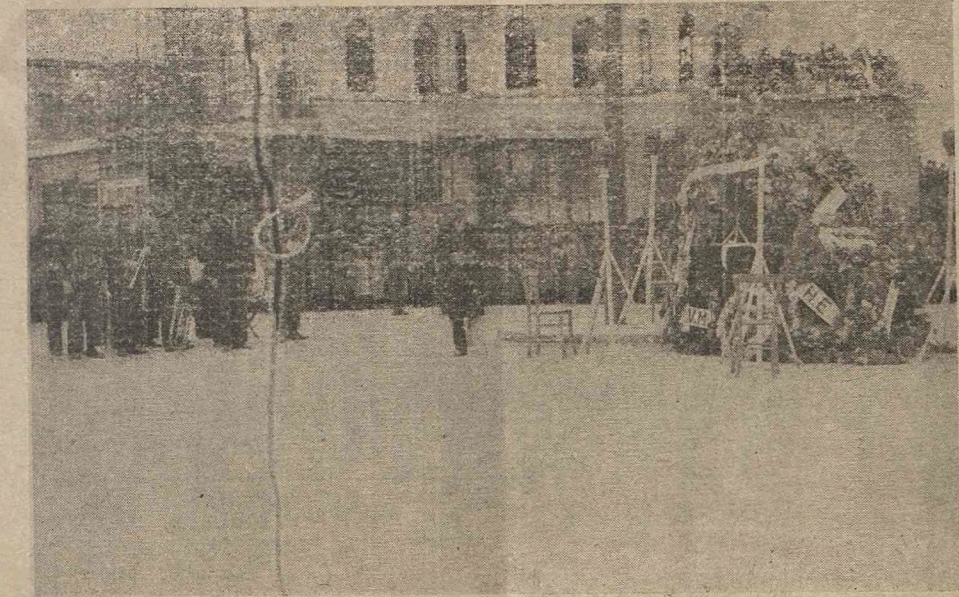
Ne mutlu sana !..

Ey ölüm,

Zalim pençeni Türklüğün kalbgâhına uzattın !.

Fakat şunu bil ki; bir milletin makûs taliini yenen, zulmü yenen, taassubu yenen, Ceberutu yenen Atatürk seni de yenmiştir .

Bak pençedeki zülmünün mahsülüne !.

İhfram merasiminden diğer bir görünüş

Bugün Türk milleti en büyük varlığını; kalbi sızılıya, sızılıya, gönlü kanaya kanaya, ebediyte sunuyor .

Ey kara toprak !.. Kalk, bütün varlığınla selâmlâ !.. Türklüğün en şanlı adamı, insaniyetin en şerefli evlâdı, tarihin en yüce Kahramanı bağrında yer alıyor ..

Ey kara toprak, kısılanıyorum seni !..

Seninle beraberiz . Senin açtığın feyizli yolda yürüyoruz ve hep yürüyeceğiz . Senin adın yüksek ve şahikalara karışmış bir bayrak gibi bizi daima kendine çekecek ve yaklaştıkça uzaklaşan ve ebediyetlere yol alan senin kurduğun ülkü ardında nesilden nesle koşacağız . Sen bizim ebedî Şefimiz olarak kalacaksın . Buna yemin ediyoruz . Ve vazifeye koşuyoruz :

Fehmi Okan

Eğer muzaffariyetinin nişanesini bu nağş ile dalgalandırıyorsan aldanıyorsun !..

Evet, her canlı sana yenilecektir . Fakat yalnız bir şeyi yenemeyeceksin !.

Atatürkün manevî varlığını !.

Atatürk ölmeyecek, onun manevî varlığı bizimle beraber, Türkün yurdunda, Türkün seimasında, Türkün kalbinde, Türkün benliğinde daima ve daima yaşayacaktır .

Atam, büyük Atam !..

Seni Türklüğe, Türklüğü sana bağlayan çözülmeyen bağlar ne kadar sağlamsa benliğimize saldıran acı da o kadar derindir Atam .

Atam,

Türk milletinin hangi mukaddes varlığında seni görmüyorum Atam !..

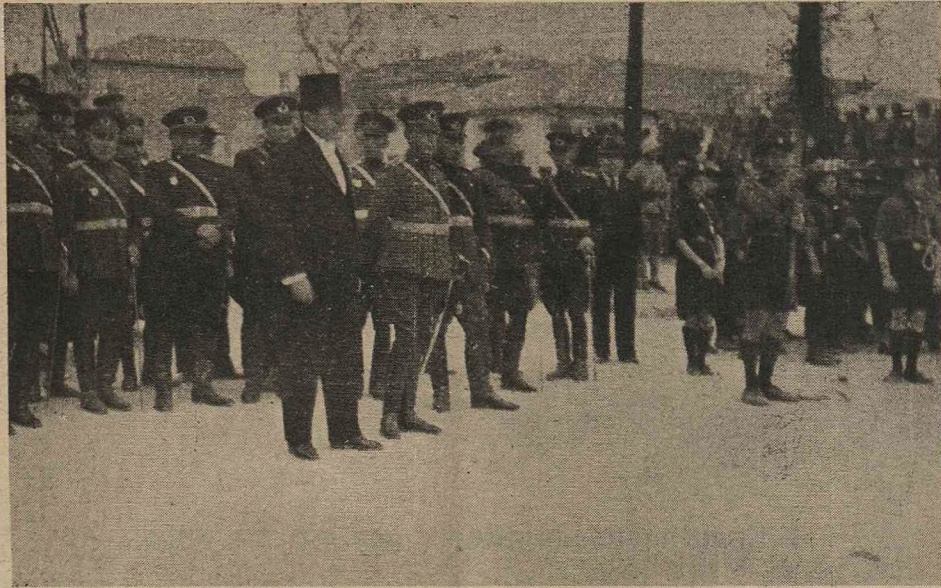
Atam, Millî benliğime baksam senin iman dolu benliğini, İstiklâlîme baksam : « İstiklâl-

den mahrum bir millet, uşak olmak mevkiinden yüksek bir muameleye kesbi liyakat edemez . » Diye haykıran gür sesini duyuyorm, Atam !..

Atam ... En mukaddes varlığım Cumhuriyetimde, senin zulmü, saltaneti, cebri, kahri yenen sonsuz kudretini görüyorum Atam ..

Atam benliğimin dünyayı aydınlatan güneşinde, düşüncemin kâinatı kaplıyan ufunda senin sonsuz görüşünün akislerini görüyorum!..

Dilimde senin özünün berraklığını, tarihimde senin varlığının enginliğini görüyorum Atam !..

İhtiram merasimine iştirâk eden Vali ve büyük üniformalı Komutan ve Subaylarımızdan [bir görünüş]

Yolumuzda senin ışığın, ruhumuzda senin hızın, kanımızda senin coşgunluğun, Ülkümüzde senin Ülkün var Atam..

Atam büyüsun, çok çüyüksün!.. İnsanlığın, tarihin, zamanın hududuna sığmıyacak kadar büyüsun Atam.

Atam,

Mezarında rahat uyu !..

Eserlerin yaşıyacak; senin neslinin umuzlarında, senin neslinin dimağında, senin neslinin benliğinde ebediyete ulaşacaktır.

Senin eserlerin neslinin kavuştuğu en mukaddes armağanlardır.

Bu armağanlardan Türklüğü ayırmak iste-

Büyük Ölünün yası içinde

— Resmi Nigdeden —

Bugün, Türklüğün medeniyete, insanlığa, tarihe armağan ettiği büyük bir güneşin bir daha doğmamak üzere gurubettiği bir gündür.

Tabiatın zalim kanunlarının yavaş yavaş ufka yaklaştırdığı bu güneşin hüzmelerini ta kalblerin ilştirterek,

seyrini değiştirmek için didinen, çırpınan türk milleti tabiata hükmedememenin büyük ızdırabile göz yaşını kalbine akıtmaktadır.

Evet, bugün çocuğu, genci, ihtiyarı, kadını, erkeğiyle bütün türk âlemi, Büyük Atatürk'ün aralarından ebediyen süzülen munis varlığının hüsrânı ile çırpınmaktadır.

yenler neslinin asıl kanının senden ilham alan coşkunluğu içinde kahrolacaktır.

Ey Türk Gençliği... Vazifeni hatırla..

Hüseyin Ulusoy

Bugün Atatürk'ün maddi varlığından ayrı düşen ve milyonlarca türkün kalbinde yer alan manevî varlığının, elemli çırpınışlarıyla boşanan göz yaşları bütün türk yurdunu sulamaktadır.

Atatürk'ün aramızdan ebediyen ayrılışının kalblerde açtığı yara çok derindir.

Fakât bu yaraları saracak, varlığımızı kaplıyan ıztırları dindirecek en müşfik eli yine büyük ölünün bütün türklüğü en samimî bir anne şefkatile kucaklıyan manevî varlığında aramak lâzım gelir.

Atatürk hayatında büyük mucizeler yaratmıştır.. Büyük dehanın meydana getirdiği bugünkü türk camiası onun ölümü karşısında çırpınırken bile millî varlığına, istikbale müteveccih vazifelerini en aydınlık bir şurla göz önünde tutan bir vakar taşımaktadır. Bu, böyle hazin anlarda tarihini kaydetmediği ve pek müstesna bir haldir.

Hakikaten içinde bulunduğumuz elemi, ıztırabı dindirecek en müessir teselli çarelerini yine büyük ölünün varlığında bulabiliriz..

Acınacak, elem duyulacak ölüm, dolambaçlı hayat yollarında iz bırakmıyan, topluluk içinde yüklendiği büyük vazifeleri başaramıyan hayatlara son veren ölümdür.

Arkasında kendi-eseri olan 18 milyonluk bir türklük, onun en modern bir devleti, bütün insanlığa şamil bir tesir bırakarak ebediyete süzülen bir varlığın kalblerde yarattığı duygu, elem değil, ancak vakur ve ebedî bir hürmet duygusudur. Bugün bizimle beraber, bütün türklüğün böyle vakur bir hürmetin

huşuu içinde bulunduğunu görmek tarihe ibret dersi verecek en büyük bir hadisedir.

Kendimizi elem, yeis dalgalarının meçhul akıbetlerine salıvermek, bir an bile olsun onun büyük dehâsının ilhamı bulunan millî vazifelerden tegafül etmek türk yurdunu ve türk benliğini müşfik bir anne gibi kucaklıyan samimî ruhuna karşı büyük bir hürmetsizlik olur.

Atatürk'ün eserlerinde fanî varlığına bağlı bir zaman hududu aramak, onun yarattığı büyük inkılâba karşı acı bir imansızlık olur.

Atatürk yarattığı türk inkılâbını tam ve katî olarak yapmıştır. onun büyük dehâsı inkılâbın esaslarını öyle sağlam bir temel üzerine kurmuştur ki; türkün varlığını bu inkılâblardan ayrı tasavvur etmek şuursuzluğun en büyüğü ile ikiz bir düşünüş olur. İnkılâplarımız onun bize hız veren manevî ilhamı altında durmadan yürüyecektir.

Çünkü türkün akliselimi, vakarı bütün dünyaya örnek olan yaratıcılığı artık taazzuv etmiş, millî varlığına, ietiklâline, en uygun hattı hareketi benimsetmiş bulunmaktadır.

Türk milletinin genci, ihtiyarı, kadını, erkeği inkılâp ve millî birlik yolunda vazifelerini almış bulunmaktadır.

İçinde bulunduğumuz büyük matem bu vazifeler önünde bize hız veren, bizi bu uğurda birleştiren bir kuvvet olacaktır.

Büyük millet meclisinin kurucu varlığı, esas teşkilât kanununun yaratıcı tesiri, devletin yürütücü sul-

BÜYÜK YASTAN SONRA

Elem ve ızdırağların ferdlerdeki tesiri uzun uzadıya tahlil edilmiş bir keyfiyettir.

Elem kendini doğuran hadisenin samimiyeti, ferdin inisiyaları, menfaatleri, temayülleri ile münasebetdar olarak bir çok tesirler yapar.

Elem, sahai şuuru işgal ettiği zaman aklıselim karanlık bir muhite dalar.

Ferd kendinin hayatî hadiselerile olan münasebetlerini ya göremez, ya az görür, yahut da yanlış görür.

Elem, ferdlerde iradeyi zayıflatan enerjiyi kaybeden, bedbiniye doğru sürükliyen menfî bir mahiyet alır.

Fakat bu nazariyeleri mutlak olarak düşünmek vakayii eksik görmek olur.

Şu muhakkak ki elemin ferdlere olan tesiri mutlak ve kat'i olmayıp tamamen nisbî, ferdin benliğini teşkil eden unsurlara göredir.

Yani elem mutlak olarak herkesi zafa düşürmez, herkesi bedbin yapmaz herkeste, enerjiyi kaybettirmez.

Öyle ferdler vardır ki elemin deren gidaplarında çalkanırken bile hayatî zaruretleri, icabları, istikbale müteveccih tefekkür tarzlarını tam

tası altında birleşmek bütün türklük için bugün en mukaddes bir vazife, istiklâl ve millî şerefe karşı en büyük bir vicdan boreudur.

Atatürk'ün kalbimizde yaşayan manevî varlığını şad etmek te ancak bununla mümkündür.

H. Ulusoy

bir şuur ve kanaatle tayin ve tesbite muvaffak olur.

İşte olgunluğun, insanı kâmilin ifadesi de budur.

Hangi ferd elemin samimiyetini ibzal ederek onun tesir sahasını maddî ve manevî zaruretlerinin hududuna kadar teşmil etmişse o ferdin olgunluğundan okadar şüphe edilebilir.

Her hangi ferd ki elemin samimiyetile maddî ve manevî hayatın en yüksek icapları arasına kat'i bir hudut tayin edebilmiştir, en olgun, en mütakâmil bir insandır.

Yukarıdan beri arzettiğimiz bütün bu psikolojik vakıalar milletlerin hayatına da o kadar ve hatta daha fazla bir şumülle tatbik edilebilir.

Millî yaslar milletlerin şuurunu, millî benliği istilâ ettiği zaman çok kıvanî, hareketli olan millî zaruretlar ekseriya ihmal edilir.

Her an ve tarzlara göre daima müdahaleleri icabattiren millî zaruretlar bu ihmal zamanlarında millî bünye ile olan mutabakatlerini kaybeder ve yasin şuuruları istilâ eden karanlığı bir şafağa eriştiği zaman ılık, parlak, yürütücü bir güneş yerine bin bir tehlikenin korkunç çehresi çırpınmağ başlar.

Tarihte öyle milletler görülmüştür ki, şuurlarını kaplıyan millî yasin karanlık gecesinden nurlu bir sabaha erişmek kiyasetini gösteremiyerek mahvolup gitmişlerdir. Bu milletleri karşılayan felâketin en büyük âmili millî yaslarla millî zaruretlar arasındaki hududu tam ve zamanında tayin edememektir.

Filhakika bu hududu tam olarak

T Ü R K M A T B U A T I

ATATÜRKÜMÜZ

PFYAMİ SAFA — Cumhuriyet

Türke ait herşeyin içinde o vardı: o'nun gölgesi meydanları dolduruyor' onun karaltısı dağbaşlarını tutuyor' onun bakışı en uzak dalların ucuna' en geniş ovaların sonuna' içimiz kadar kapalı ve kuytu köşe bucaklara uzanıyordu. kımıldayan, fırlayan, sırcıyan herşeyde onun şimşeginden bir çizgi vardı. her ev, her gün, kendi aile reisinden bir haber bekler gibi ondan bir işaret almaya alışmıştı. kara haberden so-

neyin edebilən milletler topluluklarına (millet) olabilmek için lâzım olan taazuvu en kat'i ve en sarıh olarak temin etmiş olan milletlerdir.

Millî benliğini tam teşkil etmiş, millî varlığını bihakkın kavramış, millet olabilmeyen bütün vasıflarını nefsinde cem etmiş bir kütlenin en şiddetli yas anlarında bile millî icabları şuurla, vakarla göz önünde bulundurması o milletin bihakkın ıftiharını celbedecek bir keyfiyettir.

Her deminde büyük fevkalâdeliklerle tarihe zinetler kazandıran Türk milleti; benliğini saran büyük yasin şumulünden millî varlığın zarurelerini ayırabilmekle taazzuv etmiş, millî bünyesini tamam olarak yaratmış, en mütakâmil bir millet örneğini cihana tanıtmıştır.

Bu, millî bir meziyet, millî bir kabiliyet, millî bir fazilet olarak ıftihara en muvafık makes olabilecek bir keyfiyettir.

nra, hem de nasıl, herşey birden bire söndü, nasıl, nasıl... sanki onsuz dağlar kardı, onsuz dallar kurudu, onsuz mesafe bomboş kaldı. şimdi bütün gözler yaşlı, benizler ucuk, dudaklar kilitli. sanki her evden bir cenaze çıktı.

O,nsuz varlıkta, yokluğa sarkan birşey var fakat, varlıkla yokluk arasındaki tezaadın hazımsızlığından doğan bir inanmamak duygusu içindeyiz. O,nun kadar var olan ve onun kadar var eden bir insanın yokluğuna inanmamak duygusu büyük bir hakikat saklıyor' buna dikkat edelim. o,nun yokluguna inanmamakta haksız değiliz: O ölmemiştir, demiyeceğim, fakat onun

Hakikaten Türk milleti, samimiyetinin en yüksek haddile millî yası içinde çırpınırken buna muvazî olarak millî varlığa müteveccih istikamet ve tefekkür tarzlarını pek güzel seçebilmenin müstesna bir örneğini yaşatmıştır.

Bu kadar çetin bir imtihandan muvaffakiyetle çıkmanın sırrı Kemalizmin kurucu, yaşatıcı aydınlatıcı, taazzuv ettirici, şuur verici tesirindedir.

Türk milletinin elinde Kemalizm şulesi, benliğinde türklüğün kabiliyet ve vakarı, kalbinde milliyetin aşkı parladıkça inkılâp ve türklük ilelebet yaşıyacaktır.

Buna olan imanımıza, buna olan itimadımıza bir sembol mü istiyorsunuz?...

İşte en önde dalgalanan İsmet İnönü'nün yol gösteren bayrağı!...

H. Ulusoy

ölen tarafı her fanide olduğu gibi, zaten en az var olan tarafıydı, gövdesiydi. zaten o bu kadar işler bir et ve kemik parçasıyla, bir mide ve karaciğer parçasıyla yapılmadı. o, nun asıl var olan ve bugün yok olduğuna bir türlü inanmadığımız tarafı, fanî altın başına sığmıyarak en aşağı me-mleket hudutları kadar taşan cevherdi. bu cevher Türktür o, nun güzel gözlerinin ele-nmiş duru mavisinden fıskırmış, bütün yurdu sarmıştı. fakat o gözbebeklerin sönme-siyle, o cevherin zerresi kaybolmamıştır. biz bütün Türk fezalarını dolduran o seyy-aleyi iliklerimize kadar duyarak onun var olduğunu seziyor ve bunun için yok oldu-ğunu inanamıyoruz.

O, nun zaten fanî vücudünün kaybolmasın-dan duyduğumuz keder sonsuzdur; fakat millî hızmızdan, gücümüzden, güvenimizd-en zerresini kaybetmiş değiliz. bilakis, on-un sağlığında, ona güvendiğimiz için bizi saran bir sürü ihmallerimizden, onun hep-imize dağılan cevheriyle kendimizi kurtar-acağımız günü de idrâk etmiş oluyoruz. kendisi bir nutkunda, bu memleketin bir değil, birçok Mustafa kemallerle dolu ol-duğunu söylememişmiydi o, nun manevî varlığı kadar maddî yokluğu da bizim için dağlar deviren bir enerji kaynağı olacaktr. çünkü maddî yokluğunun manevî varlığına asla mani olamayacağını ispat edeceğiz; çünkü biz onun gövdesine tapan bir put-perest değil, ölmez eserine ve mânasına bağlı bi şuuruz. o, kendi vücudiyle berab-er kaybolacak fanî bir milletin yaratıcısıdır yasa kapılmak hem onu, hem kendim-izi anlamamak olur. fakat kederimiz ne sonsuzdur, günümüz ne karadır, gönlümüz ne mahzundur, ne mahzun! bunu da ancak Türk olan bilir.

Husuftan sonra

Fazıl Ahmet Aykaç — Cumhuriyet

Herkes aynı şeyi düşünüyordu. fakat her dilden çıkan kelime düşünülenin tam di-ışındaki konulara dokunmakta idi. Anka-ra, nın berrak gecesinde bir saat yürüdüm. arada sırada Çankaya, ya doğru bakı-yordum ve biliyordum ki küreye çarpmak için boşlukta koşan bir âfet gibi türk tarihinin üstüne de saldıрмаğa hazırlanan bir kaza dolaşiyor. elim, ayağım üşümüştü. fakat gene gönlümde ateş duyuyordum. ki Atatürk, ün hayatı gibi ölümü de türk varlığına yeni bir büyüklük ve kahraman-lık şuurunu getirecektir.

Otelimde tam yatacağım sırada pencerenin perdesini çekmek istedim. ne göreyim? gökte ay tutulmuş ve husufa henüz uğ-ramıyan ancak küçücük bir nokta var. O zaman Başbuğ tekrar gözümün önüne geldi. evet, şimdi burada ay tutulurken İstanbul'da da bir dehâ husufu oluyordu ve orada batan güneşin de kararmıyan ancak küçük bir noktası kalmıştı! Kâinatın bu değişmez kanunundaki acılık kâh yüreğimden başıma vurdu, kâh baş-ımdan yüreğime... evet' tabiatın filminden ziyade seyirci değiştiren bir sinema ol-duğunu bilmez değilim. lâkin ışığını ebediliğe uzatan bir varlığa faniliğin hü-kümleri söz geçirememiş gibi düşünüp avunduğum dakikalar olurdu.

Atatürk, ün dinç ve kahraman omuzlar üzerinde bir dehâ küresi gibi gezdirdiği güzel başını görür gibi oldum.

ve bir an metanetim kütürümleştirdi. lâkin iki saniye sonra gene o büyük adam, ın ağzından duymış olduğum bazı sözler,

ECNEBİ MATBUATI

İNGİLİZ BASINI :

« The Times » gazetesinin

Başmakalesinden :

— Siyasal Bilgiler Mecmuasından —

Gazi Mustafa Kemal Paşa diye de meşhur olan, yeni Türkiye'nin kurucu Reisi cumhur Atatürk'ün şah-sında büyük bir asker, bir devlet adamı ve önder dünyadan göçtü.

1919 senesinde onun anadoluda Türk ordusundan bakiye kalan kuv-vetlerin kumandasını ele almasın-dan ve millî mücadelenin başına geçmesinden beri Türkiye'nin tarihi, onun hayatının hikâyesi olmuştur.

hafızamda dirildi ve bana zindelik verdi. Hatırladım ki, Atatürk her şeyden ziyade miskin ve pısrık zaafıtan iğrenirdi. hele Büyük millî ödevler karşısında ve kendi kendime şunu düşündüm: Atatürk en gerçek halef, o, nun yaptığını daha ileriye götürmeğe, daha yükseğe çıkarmağa az-meden ruh olabilir...

o, nun için dökülecek yaş ne kadar çok olsa yine azdır.

Lâkin batan güneşe takdim edilmeğe lâyık matem insanı cihandan bezdiren yalın ve bitkin yeis değil, bilâkis Türk milletinin hassas ve yek âzalı varlığını bütün dün-yaya sezdirecek olan kibar ve şamatasız faaliyet olmak icap eder.

Ne mutlu bize ki, iki gündür böyle bir hava içindeyiz. Atatürk, ün kafasında bir dehâ yangını yandığı için sözleri de vol-kan lâvlarına benzerdi. o, nun eserine haya-

Eski moda teokrasinin başlıca kalelerinden birisi olmuş olan Tür-kiyeyi onun modernleştirmesi, lâik-leştirmesi, onu tenkid edenlerin hep-sini şaşırmıştır. O, hasta adamın baş ucunda sık sık mezar duası oku-muş olan ve Türk milletinin üzerin-de, fıskırmak ve devleti yeniden canlandırmak için üzerine bir lider asasının dokunmasını bekleyen gizli hayatıyet pınarları bulunduğunu unutan Avrupalı hayretten hayrete düşürmüştür.

Atatürk kendisini zahiri alâiş ve dinî dünyalara asla kaptırma-mıştır. O, bütün bunları bir tarafa bırakıp kendi ordusunun belkemiği-

tında olduğu gibi ölümünden sonra da en-fili vefayı gösteren yeni Cümhurreisi de son nutkiyle bize ebediyen susan Şefi ha-tırlattı. çünkü cümleleri öteki yıldırımların tarrakaları gibiydi.

Dün gece yine kendi başıma dolaşıyordum; hayalim düne ve gözlerim, yarına dikili olarak! artık Çankaya tarafına bir kere bakışlarımı uzatmak bile imkansızdı lâ-kin tekrar gönlümü yerinden hoplatan bir manzarayla karşılaştım.

Ay' Ankara kalesinin üstünden doğuyordu ve gûya yıllarca karargâhını selâmladığı Büyük güneşi aramağa fırladım... fakat biraz sonra durgun ve matemli Ankara çıkmıştı... gözlerim doldu birkaç gün ev-velki husufu hatırlam dgecesinin geniş göğ-sündeki bu ay, gözümde neye benzedi bilir misiniz?

Tıpkı bir istikâl madalyası!

ni teşkileden, kazanılan ve kaybedilen bir harpte aynı fedakârlıkla döğüşen, nesillerdenberi kendi topraklarını yüz üstü bırakıp Padişahların davei üzerine kanlarını döken ve şimdi harpten geri durmak ve iş başında bulunanlardan biraz itibar görmekten başka dileği olmıyan Anadolu köylüsüne dönmüştü.

O, Türk kadınının elîm vaziyetini görerek bunların zihnî inkişaflarını ve sosyal faaliyetlerini, münevver Türklerden pek azının isabetine kalbten inandığı kanun ve nizamlarla temine girişti.

Onun muvaffakiyeti yalnız, milletini içeriden Avrupalılaştırmağa inhisar etmez. Onun daima ilham ettiği, bazanda doğrudan doğruya idare eylediği dış siyaset, Türkiyeyi garp milletleri camiasına sokmuş ve eski düşmanlarını dost haline getirmiştir.

Onun önderliği altında Türk diplomasisi muvaffakiyetlerden muvaffakiyetlere erişmiştir.

Onun önderliği sayesinde bir zamanlar Avrupaya girmiş bir gasıp gibi telâkki edilen bir millet Avrupanın politik bünyesinde değerli ve müterakki bir aza mevkiine çıkarılmıştır.

Milleti, bu hayrete şayan adama kolayca bir halef bulamıyacaktır. Bereket versin ki, o, diğer liderlerin düştükleri hased ve kıskançlıklara düşmiyerek, iş arkadaşlarını yanından ayırmamıştır. Onun için Atatürk'ün sosyal ve politik âbideleri, sağlam kaideler üzerine oturmuş bulunmaktadır.

Lâtin harflerinin habulü, kadınlara hürriyet verilmesi, idarenin baştanbaşa tensiki, nakliyat, muvasala ve muhabere, finans, millî ziraat vaziyetinin inkişafı, yeni ve insanî kanunların kabulü, kamoyu arkasında bulan bir takım reformlarıdır.

Avrupanın harp ve ihtilâl bâdilerleri arasından çıktığını gördüğü liderler arasında hiç biri onun kadar başarılar elde edememiş, hiç biri onun kadar güçlüklerle karşılaşmamıştır.

Atatürk milletini matem içinde bırakıyor. İngilterede, şimdi dost olan ve Atatürk'ü yenilmez bir düşman diye tevkir etmiş bulunan eski muarızlarının Türkiye'nin ve bütün Avrupanın böyle büyük bir adamın ölümüyle uğradığı kayıp karşısında çok derin bir elem içinde bulunduğunu öğrenmek, belki de onlar için bir taziye olacaktır.

« Daily Telegraph » gazetesinin başmakalesinden :

« Devrimiz ne lüzumlu varlıkların ve iktidarların uğradığı süratli değişikliklere şahit olmuş ve bir çok kuvvetli adamların ansızın otokratlığa yükseldiklerini görmüştür. Tarih bu adamların başarılarını tetkik ettiği zaman Atatürk'ten başkasının bir milleti ve devleti yeneden kurmak hususunda daha hayret verici, daha iyi ilhamlı bir şekilde hareket etmediğine karar verebilir.

Ziraatle derinden alâkadar olan Atatürk, yeni Türkiye'yi ziraate bağladı ve ziraat metodlarının ıslahını,

çiftçilerin korunmasını temin etti. Memleket endüstrisini kurmak için geniş projeler hazırlanmış ve memleket kaynakları geniş bir ölçüde işletilmiştir. Hepsinden daha mühim Kemal Atatürk'ün millî enerjiyi hayret verici bir şekilde canlandırması, sosyal hayatı cezrî bir surette değiştirmek gibi Türkiye'ye mazi göziyle bakanların imkânsız saydıkları işi başarmasıdır. Büyük Petro, Rusyayı bu derece değiştirmeyi akından geçirmemişti. Şer'î mahkemeler kaldırılarak yerlerini medenî kanuna bırakmış, Avrupaî giyim kabul olunmuştur. Hepsinden daha çok hayret veren kadın hürriyetinin teminidir. Kadınlar başka hiç bir memlekette bu kadar süratle ilerlememişlerdir. Bir milletin bu derece değişmesi, tarihte, hakikatan eşî olmıyan bir hadisedir..»

« Observer » gazetesinden :

« Muasır hiç bir isim Atatürk adı kadar büyük saygı telkin etmemiştir. Atatürk yalnız Türkiye'nin bütün hayatını değiştiren bir deha değil, fakat beynelmilel münasebetlerde iyilik ve yalnız iyilik yapan bir adamdır..»

« Sunday Times » gazetesinden :

« Atatürk'ün ölümüne bugün, haysiyetin artık bir hatıradan başka bir şey olmadığı bir âlemde, büyük bir Devlet adamı, büyük bir asker, yüksek derecede haysiyetli bir şahsiyet olarak ağlanmaktadır. İngiltere cevval, cesur bir düşman sonra da sadık bir dost olarak tanıdığı büyük adamı selâmlamaktadır..»

« Illustration » dan :

Zamanımızın bir dehası

KEMAL ATATÜRK

« Atatürk'ün ölümüyle harpsonu diktatörlerinden tarih sırasile birincisi ortadan çekilmiş bulunuyor. Mussolini ve Hitler ondan sonra gelir. Bu üç adam arasında büyüklük bakımından bir mukayese yapmak biraz manasız olur. Çünkü her üçü de kendi memlekeilerinin şeklini temelinden değiştirerek ıslah etmişler, onun kudret ve itibarını artırmışlardır.

Eakat kıymetleri uzaktan daha bitarafane takdir edebilen tarih en büyük hayranlığın yeni Türkiye'nin kurucusuna karşı duyulması lâzım geleceğine şahadet edecektir. Çünkü karşısında bulunduğu vezîyet diğerlerinden daha ümitsizdi.

En çetin müşkülleri önüne durulmıyan bir enerji ile yenerek eserini tamamlayıp meydana çıkarmada gösterdiği zekâ ve irade kuvveti Hitlerisme ve Faşizmde gösterilenden daha üstündür.

Bu yalnız bir milletin milletler camiasında tekrar mühim yerini elde etmesi için yapılan bir siyasî kalkınmadan ibaret değildi.

Bu, asırlardan beri uyuşmuş bir milletin ruhunu değiştirmesi, onun uyandırılması idi.

Mustafa Kemal sadece bütün Avrupaya karşı koymuş addedilse bile yine bu insanlığın fevkinde bir gayret olurdu.

Halbuki o bununla kalmıyarak işi başarmak, gayeye erişmek için

bir içtimai nizamı bozmak, taassubu kaldırmak ve asırlardan beri yerleşmiş an'ane ve hurafeleri kökünden atmak işini yüklenmiş ve başarmıştı .

Atatürk, 10 senede Türkiye'yi 5 asır ileri götürdü .

Bunları yaparken o, yalnız veya hemen hemen yalnız sayılabilirdi .

Diğerleri gibi Atatürk, olunlaşmış büyük bir milli hareket tarafından öne sürülmüş, böyle bir milli hareketin başına geçirilmiş değildi .

Zira Türkiye'de iş başında faal olarak kalabilmiş bütün kuvvetlerin onun aleyhinde idi . Azim ve metaneti sayesinde bütün engelleri bertaraf etti . Ve yanına gitikçe artan bir taraftar kütlesi topladı . İman ve heyecanı aşilayarak millete yeniden ruh verdi .

Bu büyük ölü için yazılan şu bir kaç satırla onun başardığı işler hakkında en ufak bir fikir bile vermek kabil değildir .

Bugün, geniş görüşüyle hepimizi hayretlerde bırakan zamanımızın bu fevkalâde adamının hatıralarını hayranlık ve hürmetle selâmlamaya hasredelim .

ALMAN BASINI :

« Fölkişe Beobachter » gazetesinden :

« Almanya, Türk milletinin bu ölçülemez derecede büyük ziyandan mütevellit acısına samimî olarak iştirâk etmektedir . Gazi 1918 de ölen milletler grubu arasında azimli bir hareketle milletini tahammül edilmez bir âkibetten kurtaran ve bütün dünyanın hayran kaldığı bir

kalkınma yapan ilk devlet reisi olmuştur . Atatürk, tarihin büyükleri arasında ebedî bir surette gözükecektir . Türk milletine yeni bir medeniyet, kuvvetli ve feyizli yeni bir devlet miras bıraktı . Türkiye'nin Almanyada hased dilmeksizin takdir ve feslim edilen bu mirası korumasını temenni ediyoruz .

B. Hitler bu hissiyatı 1933 de Büyük Millet Meclisi Hariciye encümeni reisiyle olan görüşmesi esnasında ifade etmiştir . B. Hitler Atatürk'ün muvaffakiyetlerinin kendisinin nasyonal sosyalizmin muvaffakiyetine olan imanını teyit etmekte olduğunu bilhassa kaydeylemiştir . Türkiye'nin kuruluş mücadelesi parlak bir nümunedir .

Çanakkalenin tekrar askerî hale konması, Sancak meselesinin halli ilâh .. Atatürk'ün dış politikadaki büyük muvaffakiyetlerinden ancak bir kaçıdır ... »

İRAN BASINI :

« Pars » Ajansından :

« Atatürk'ün ziyatı, Türkiye için olduğu kadar İran içinde pek büyüktür .

Yüksek askerî meziyetlere ve mülkî işler hakkında derin bir vukufa sahip olan bu dâhî, pek yakın bir tehlikeye maruz kalmış olan memleketini o tehlikeli anda kurtarmıştır . İran, Türkiye hakkında her zaman sempati hisleri ile müte-hassis olmuştur .

Atatürk'ün aynı azme sahip olan hükümdarımızla beraber eski ihtilâfları halletmiş ve bu ihtilâflar ye-

rine komşu ve kardeş iki millet arasında ebedî bir dostluk ve derin bir kardeşlik kaim olmuştur .

Saadâbat paktı, yalnız bu paktı imza etmiş olan dört devletin değil aynı zamanda beynelmilel sulhunda menfaatine hadindir .

İran milleti, bu dakikada kardeş ve dost milletin düçar olduğu mateme iştirâk etmekte haklıdır . Bu gün İran milletinin kederli kalbine yegâne teselli veren şey, büyük meziyetlere sahip ve Türk milletinin mergubu olan İsmet İnönü'nün Reisicumhur intihap edilmiş olmasıdır .

Bu dakikada Büyük ölünün şerefli hatırasını tebci ediyor ve onun halefinin yüksek idaresi altında Türkiye'nin daima terâkkî yolunda ilerliyeceğini ve iki kardeş millet olan Türkiye ile İran arasında derin dostluğun daha ziyade kuvvet bulacağını ümit ediyoruz ... »

AFGAN BASINI :

« İslah gazetesinden »

« Türkiye'nin çok faal ve sevgili Cumhurreisi Kemal Atatürk'ün ölümünün, dost memlekette ve bütün şark âleminde uyandırdığı teessür devam etmektedir .

O, Şarkın birinci derecede faal, mühim ve hatta dünyanın en büyük azim sahibi bir zımanıdır idi . Bütün varlığını dost ve kardeş milletin terakki ve yükselmesine hasretmişti . Kıymetli ve tarihi eserlerin vücut bulmasını temin etti . Ölümü, bütün dünya ve şark memleketlerini ve bilhassa Afganistanı

hudutsuz acı içinde bırakmıştır .

Gazetemizin kolleksiyonları, bu müstesna şahsiyetin mezizetleriyle doludur . O, mücadelesiyle, yalnız Türkiye'ye değil, bütün şark âlemine kurtuluş yolunu göstermiştir .

Büyük Atatürk, şahsan pek necip vakur ve merhametli idi . Malik olduğu nüfuz ve büyür iktidardan asla faydalanmak istemedi . Daima halkçı kaldı . Millî kurtuluşa hizmet etmiş dostlarına karşı vefalı idi . Bütün bu ayırıcı ve üstün vasıfları dolayısıyla üç defa, ittifakla Cumhuriyetine seçildi . Eşine az arstlanır bir kahramandı, çok güzel konuşurdu, hudutsuz bir medenî cesarete malikti . Türkiye'nin bu günkü mevkii, onun ve arkadaşlarının eseridir .

Dost ve kardeş Türk milletine, kalbimizden gelen başsağımızı sunarız . O tarihi şahsiyetin, o Türk kahramanının, o şarkın eşsiz terakki ve medeniyet önderinin eserlerini daima şükranla anacağız ... »

HATAY BASINI :

« Yenigün » gazetesinden :

« Mustafa Kemal, Gazi Mustafa Kemal, Kemal Atatürk öldü ve 17 milyon Türk bir günde öksüz kaldı .

17 Milyon Türk, 50 milyon Türk, batan, fakat aydınlığı ebediyen bize bırakan güneşin aydınlattığı yolu takip edecek .

En büyüğünü kaybeden 17 milyon Türk ağlıyor . Ulu Şefini toprağa veren 50 milyon Türk çarpınıyor . En büyük evlâdını kaybeden insanlık matem içindedir .

17 milyon Türk, bundan sonra

kimin için ağlıyacak, 50 milyon Türk neye çırpınacak .

İnsanlık artık kime matem tutacak ?

En mesut insanlar, senin yaşadığın zaman ölenlerdir . Bizim için artık hayatın tek bir manası var : Eserini korumak, izinde yürümek .

En Büyük Türk !

Sensiz kaldık . Fakat Ülkünün peşinde, bize emanet ettiğin kıymetli vedianın en sadık bekçisi ve nöbetçisi olarak bekliyeceğiz .

Askerlikte, siyasette, içtimaiyatta güçlükleri yenmekte eşi olmıyan en büyük adam .

Sen ölmedin . Bize daha yakın olmak için kalbimize girdin, içimize karıştın .

Ebedî Önder !

Senin için doğduk, senin için yaşadık, senin için öleceğiz ..

Ulu Şef !

Müsterih uyu ! Sana verdiğimiz sözü yerine getirecek ve namus borcumuzu ödeyeceğiz ... »

Sovyet Basını:

«İzvestiya» gazetesinden:

«...İsmi, Yeni Türkiye'nin bütün millî kurtuluş hareketine bağlı olan Kemal Atatürk'ün vefatı, Türk milleti için büyük bir ziyadır. Müstakil Türkiye'nin bütün samimî dostları bu yüksek adamın ve devrimizin bu şayanı dikkat şahsiyetinin ölümünden derin bir surette müte-ellimdir....»

Aynı gazeteden:

«... Adı Türk Milletinin millî İstiklâl mücadelesinde ve Türkiye'nin siyasi sahada yeniden teşkilâtlandırılmasına gayet sıkı bir surette bağlı olan Kemal Atatürk'ün ölümü gerek Türkiye için ve gerek bütün dostları için derinliği ölçülmez bir kayıptır.

Türk milletinin en samimî dostları meyanında bulunan Sovyet Umumî mahfilleri zamanımızın bu emsalsiz Devlet adamının ölümünden dolayı derin bir teessür içindedirler ... »

ROMEN BASINI:

«Üniversul» gazetesinden:

«Atatürk belki de zamanımızın en büyük adamlarından biridir. Romanyanın sadık dostu olan Atatürk Romen efkârı umumiyesinin sadık dostluğunu kazanmıştır.

Romen milleti de bu acı günlerde Türk milletine dostane tesellî hissiyatını izhar etmektedir....»

« Timpul » Gazetesinden :

«Romanya, önünde hürmetle ve teveccühkâr bir teessürle eğildiği bir dost kaybetmiştir. Fakat Türkiye'ye karşı dostluk ve sadakatini muhafaza etmektedir. Türkiye'de bu vaziyette bizim gibi düşünmekte ve hissetmektedir. Bu hissiyat bizi Atatürk'ün şerefli hatırasına daha ziyade bağlanmaktadır....»

